

54. H16.
1708

U B D

ehi

lugema õppuse raamat.

Kolmas trükk.

Kirjetoimetaja, 1902.

Trükitu E. Wäesepp'a raamatukaupluse kulus.

I 2468 A 416

A B D

ehf

lugema opmise raamat.

~~See raamat.~~

Järjewi liinan, 1902.

Trükitu G. d. M ä e s e p p ' a raamatukaupluse kuluga.

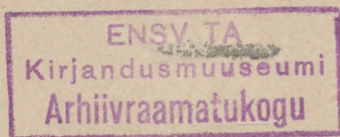
Къ напечатанію этой книги со стороны Лифл. Ев. Лютер.
консисторіи препятствій не имѣется.

Г. Эрнъ, Оберъ пасторъ церкви Св. Іоана.
Ассессоръ Консисторіи.

22. Февр. 1901.

№ 192.

Дозволено цензурою. — Юрьевъ, 24 Марта 1901 г.

32518

Trükitud Schnaakenburg'i trükitojas, Surjewis 1901.

Enure firja-tähe.

A B C D E F G H I
J K L M N O P Q R S
T U V Z Ä Ö Ü.

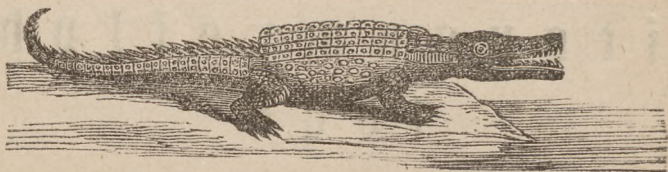
Wäikefe firja-tähe.

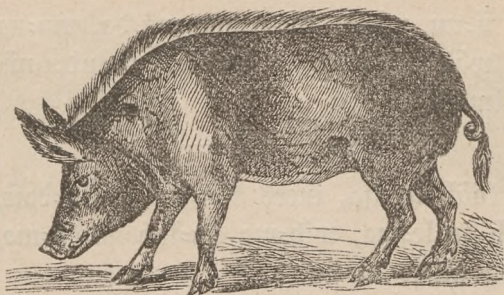
a b c d e f g h i j k l m
n o p q r s t u v z
ä ö ü.

i e o u a n m r s f l p b
t d g h.

ba	be	bi	bo	bu	bä	bö	bō	bü
da	de	di	do	du	dä	dö	dō	dü
ga	ge	gi	go	gu	gä	gö	gō	gü
ja	je	ji	jo	ju	jä	jö	jō	jü
ha	he	hi	ho	hu	hä	hö	hō	hü
ka	ke	ki	ko	ku	kä	kö	kō	kü
la	le	li	lo	lu	lä	lö	lō	lü
ma	me	mi	mo	mu	mä	mö	mō	mü
na	ne	ni	no	nu	nä	nö	nō	nü
pa	pe	pi	po	pu	pä	pö	pō	pü
ra	re	ri	ro	ru	rä	rö	rō	rü
sa	se	si	so	su	sä	sö	sō	sü
ta	te	ti	to	tu	tä	tö	tō	tü
wa	we	wi	wo	wu	wä	wö	wō	wü
za	ze	zi	zo	zu	zä	zö	zō	zü.

hal, üts, uts, äts, ots, õts, hir, hul, just,
 kas, kell, mis, soo, pai, sai, lai, rein, piir,
 jül, hull, jalg, hirm, kass, kõiv, kárn, külm,
 kirk, lats, kirk, lust, muld, norf, pink, sõlg,
 jälg, jild, tolm, tops, tulp, sült, film, fild,
 fulg, palt, põrm, nirk, müts, must, lehm,
 kais, kelp, kōrk, wang, wirk, würst, wōrk,
 zirk, zirp, zilt, zolt, raist, laist, leib, weit,
 wäits, weits, wōis, kuis, kais, täis, laat,
 kaas, keel, riist, koot, kooft, ruut, luuk.

mi-na, mi-nu, an-na, mu-na, er-ne, en-no, o-li,
 wirk, poig, ni-mi, nai-ne, lai-ne, lai-na, li-na,
 lau-lu, me-re, rei-nu, mur-ra, lil-li, mu-ri, wa-na,
 wi-li, u-pu, re-bu, ta-ba, la-ba, ta-pa, lu-ba,
 pa-pa, an-na, mul-le, lei-ba, ta-re, te-re, pe-re,
 pa-da, toi-du, wa-ra, lin-nu, pe-re, ja-fi, su-fi,

sa=ri, si=nu, mi=nu, mam=ma, mä=da, mu=na, pe=ni
ka=si wäl=ja, mes sa kas=si pu=tud, nüüd om
hää ilm.

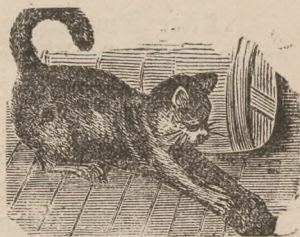
päiw lääb loo=ja, mees kōn=nib no=be=dast, su=wi
na=kab tu=le=ma, wih=ma na=kab sa=da=ma, lil=li
lää=wa äit=se=ma.

e=ma=ke=ne el=la=ke=ne, sü=gi=se=ne sü=gaw po=ri,
wih=ma sa=tab wi=hi=nal, lum=me tuis=kab tu=hi=nal,
ho=bu joo=seb fi=be=dast, üts ja kats om kolm, ta
lääb kui tuh^t ja tolm.

Dulge kōku küla=latse,
Karjan=käija kaswandiku
Taha teile lugu laulda,
Ime asju awaldada:
Karja=poiss om kuningas,
Suure walla walitseja,
Pallu pere pidaja,
Kuldse krooni kandaja.
Dule, taat, tee aida
Sarapuiستا jaiwasteستا
Raudalista rollista,
Et ei saa waras warastada
Ega kanda karja=latse.

Adam olli esimäne inimene. Kain ja Nabel olliwa Adami laste. Abram usk Jumalat. Noa essi wee-
uputuse ajal. Gesaw ja Jakob olliwa Jisaki poja.
Joosep ja Benjamin olliwa Jakobi kõige armsamba
laste. Jaan olli Teesuse kõige armsam jünger. Nu-
wusta Jumalat ja armasta esamaad. Tee õigust, sis
armastab sinu Jummal ja inimene. Ära tee kurja, sis
ei johtu ka sulle kurja. Jumala peljus om tarkuse
läte. Nuus nimi om kallimb kui suur rikkus, ja arm
om paremb kui hõbe ja kuld. Sõna omal ajal kõ-
nelda, om kui kuld upin hõbe liwwa pääl. Sõna-
kuulmine om paremb kui kõige ülemb ohwer, ent
wastapanemine om halwemb kui wäärjumala teenistus.
Ärgu olgu riidu sinu nint minu wahel, sest meie
oleme welitse.

Augustus olli keiser. Neewa on suur jõgi Wenne-
maal. Narwan om suur wabrik. Munamägi om
meie maa kõige kõrgem mäg. Kalewi-poig olli
kuulus mees. Kreuzwald ja Wiidemann olliwa suure
Gesti kirjamehe. Alekxander III. olli Wene keiser.

Latse hommungo palwus.

Mina kita ja tenna sinnu, armas taiwane Esa!
Jeesuse Kristuse, sino armsa Poja läbi, et sina minno
sel wõsel nii armulikult olet hoitnu nink kaitõnu. Mina
anna oma ihu, henge nink elu sinu esa hoolde nink
kätte; sinu püha waim saatku minno ka sel päiwal
nink egal ajal tasatse tee pääle. Amen.

Oh Jeesusen,
Mu ülemb õnn,
Kes wõsel ollid kaitõja!
Mo awita
Sel päiwal ka
Nink ole mino hoitja!

Enne söömaiga.

Kiige silma lootwa sino pääle, oh Jõsand! sina
annad neile neide sööki omal ajal. Sina awwad omma
rohket kätt, nink täidab kiik, mes elab, meelehääga!
Amen.

Kõik sööki jooki ihule
Sa annad rohkest kääst,
Oh Jõsand, meie tenname
Su suust nink südamest.

Veran sõõmaiga.

Meie tenname sinno, armas taiwane Eja, et sa
meid jälle omma armu andidega oled sõõnus tennu.
Anna meile ka edespäide meie päiwalikku leiba, nink
õnnista meid ihu ja henge poolest! Amen.

Nii kui sa armu näitnu
Nink meie ihu toitnu,
Nii anna, Issand Summal!
Ka, mes om hengel waja.

Õdangu palwus.

Mina kita ja tenna sinno, et sa sel päiwal
minno nii armolikult olet hoidnu nink kaitõnu. Mina
palle sinno, anna mulle kiit minu patu andis, et ma
rahulikult wõi uinuda. Soia meid kõige õnnetuse
nink kurja cest, Jeesuse Kristuse oma armsa Poja
perast! Amen.

Kui om see õõ mul wiimne tääl,
Mes mina maha ilma pääl,
Siis wõta mino hengele
So manu, Issand, taiwade.

Kiit hää ande, nink kiit täwwelik ande om
ülewast, nink tuleb maha walguse Ejast.

Luteruse mäike Katekismus.

Edimäne päätükk.

Jumola kümme käsku.

Edimäne käsk.

Mina ole Issand, sino Jummal, sinul ei pea mitte muid jumalaid olema Mino een.

Mes see om?

Meie peame Jumalat üle kiige asju pelgama, armastama nink (ustma ehk) Tema pääle lootma.

Teine käsk.

Sina ei pea mitte Issanda, oma Jumala nimme kurjaste pruukma; sest Jummal ei taha seda mitte nuhtlemata jätta, ke Tema nimme kurjaste pruugib.

Mes see om?

Meie peame Jumalat pelgama ning armastama, et meie Tema nime man ei wannu, ei nea, ei nõio, ei wõlfi. ei ka peta, enge peame teda kiige häda sisen appi hõitama, pallema, kitma nink tennama.

Kolmas käsk.

Sinna pead pühapäiwa pühendama.

Mes see om?

Meie peame Jumalat pelgama nink armastama, et meie jutust nink Jumala sõnna ära ei põle, enge peame seda pühas pidama, hääle meelel kuulma nink opma.

Neljas käsk.

Sina pead oma esja ning oma emma awwustama, et sino käsi häste käib ning sina lawwa elad maa pääl.

Mes see om?

Meie peame Jumalat pelgama ning armastama, et meie omme wanembit ning esandit ärä ei põle, ei ka wihašta, enge peame neid awwustama, neid orjama, neide sõna wõtma ning neid armsas ning ausas pidama.

Wijes käsk.

Sina ei pea mitte äratapma.

Mes see om?

Meie peame Jumalat pelgama ning armastama, et meie oma lähemba ihule üttegi kahju ehk wiika ei tee; enge peame teda awwitama ning edesi saatma kiige ihuliku häda fisen.

Kuwwes käsk.

Sina ei pea mitte abielu rikma.

Mes see om?

Meie peame Jumalat pelgama ning armastama, et meie puhtaste ning auusaste elame sõnnu ning tegude fisen, ning et egaüts oma abikaasa peab armastama ning awwustama.

Säitames käsk.

Sina ei pea mitte warastama.

Mes see om?

Meie peame Jumalat pelgama ning armastama, et meie oma lähemba raha ehk häd ei wõta, ehk ka-

wala kauba ehk ostmisega henne kätte ei saada; enge peame teda awitama, tema hääd ninf päätoidust kaswatada ninf hoita.

Katesjas käsk.

Sina ei pea mitte kawalat tunnistust andma oma lähemba wasta.

Mes see om?

Meie peame Jumalat pelgama ninf armastama, et meie oma lähemba pääle kawalal kombel ei wõlfi, teda ei peta, teelt tema pääle ei pesja, ehk kurja kõnet ei tõsta; enge meie peame teda wabandama, hääd temast kõnelema, ninf kiik asju hää poole käändma.

Ütesjas käsk.

Sina ei pea mitte himustama oma lähemba maija.

Mes see om?

Meie peame Jumalat pelgama ninf armastama, et meie oma kawalusega oma lähemba perandust ehk maija hennele ei püüwa, ei ka üteki õiguse tähe all henne kätte ei saada; enge peame teda awitama, et tema seda wõis pidada ninf see manu jääda.

Kümnes käsk.

Sina ei pea mitte himustama oma lähemba naist, sulast, näitsikut, tõbrast ehk kiik, mes tema peralt om.

Mes see om?

Meie peame Jumalat pelgama ninf armastama, et meie oma lähemba naist, peret ehk tõbrast henne

poole ei kisu ehk temast ära ei saada; enge peame neid meenitsema, et nema jääwa ning teewa, mis neil sünnis.

Mes ütleb nüüd Summal kiigist neistfinatsist kaskest?

Dema ütleb niida:

Mina Issand, jino Summal, ole wägew wihaane Summal, kes nende pääle, kea Minno wihtawa, wanembide pattu kodu otjib laste pääle, kolmanda ning neljanda põlwe sisse; ent neile, kea Minno armastawa ning Minno kaskse pidawa, tee Mina hääd ammat tuhanda põlwe sisse.

Mes see om?

Sumal ahwardab nühelda kiiki, kea neidfinaste kaskude üle astwa; seeperast peame Dema wiha pelgama ning ei pea mitte niisuguste kaskse masta tegema; ent Dema toowotab armu ning kiik hääd kiigile, kea Dema kaskse pidawa. Seepärast peame Deda ka armastama, Dema pääle lootma ning hääl meelel Dema kaskse perra tegema.

Tõine päätüff.

W i h a r i s t i - u s k .

Edimäne tüff.

L o o m i s e s t .

Mina usu Jumala, see Esa, kiigewägewa taitwa ning maa Looja sisse.

Mes see om?

Mina usu, et Summal minno kiige looduasjuga om loonu, mulle andnu ihu ning henge, filmi, kõrwu

nink fiif luuliikmisi, meelt nink mõistust, nink veel üleepeab; pääle see röiuid nink kangi, sööki nink jooki, maja nink kotta, naist nink last, põldu, tõpripd nink fiif hääb, kiige ihu nink elu tarwituse nink pääteidusega rikalikult nink egapäiwa õnnistab, kiige häda eest kaitseb, nink kiige kurja eest hoiab nink paimendab. Nink seda fiif teeb Tema selgest esalikust nink jumalikust armust nink heldusest, ilma mino ärateenimise nink tööta. See kiige eest ole mina jälle wõlgo, Teda tenata nink kiita, orjata nink kuulda. See om tõtelikult tõisi.

Tõine tükk.

Aralunastamisest.

Nink mina usu Jeesuse Kristuse Jumala ainu-
sündinu Poja, meie Jõsanda sisse, ke om saadu
pühast Waimust, sündinu neitsist Mariast, kannatanu
Ponziuse Pilatuse all, risti pääle poodu,
ärakoolnu, mahamatetu, allalännu põrgohauda,
kolmandamal päiwal ülestõsnu koolnuist, üles-
lännu taiwade, istub Jumala, see kiigewägewa
Esa, hääb kael. Säält saab Tema tulema kohut
mõistma elawide nink koolnuide pääle.

Mes see om?

Mina usu, et Jeesus Kristus tõsine Jummal Esast
igawest sündinu, nink ka tõsine inimene, neitsist Ma-
riast sündinu, om mino Jõsand, ke minno ärakadunut
nink arasunnitu inemist om lunastanu, äraostnu nink
ärapästnu kiigest patust, surmast nink kuradi wäest;
ei mitte kulla ega hõpega, enge oma püha kalli we-
rega, nink oma jüüta kannatamise nink surmaga, et

mina Tema oma oles nink Tema riigin Tema all elas
nink Teda orjas igawetsen õigusen, wagausen nink õnd-
susn, õtse niida kui Tema om ülestõõnu surmast,
elat nink walitseb igawes. See om tõtelikult tõisi.

Kolmas tüff.

Pühendamiseft.

Mina usu püha Waimu sisse, ütte püha krist-
liku kirikut, pühide kogudust, patu andisandmist,
liha ülestõõsemist, nink igawest ello. Amen.

Mes see om?

Mina usu, et mina ei wõi mitte omast meelest ehk
wäest Jeesuse Kristuse, oma Jõsanda sisse usku, ehk
Tema mano tulla; enge püha Waim om minno arwo-
oppuse läbi kutsnu, omme andidega walguстанu, õigen
usun pühendaru nink ülespidanu; õtse niida kui Tema
kogona kristlikko kogudust maa pääl kutsub, kogub, wal-
gustab, pühendap nink Jeesuse Kristuse man peab õigen
ainun usun; sen kristlikun kogudusen annab Tema
mulle nink kiigile uskjile egapäiw kiik pattu rikalikult
andis nink saab wiimsel päiwal minno nink kiik kool-
nuid ülesäratama nink mulle kiige uskjidega Kristuse
sijen igawest ello andma. See om tõtelikult tõisi.

Kolmas päätüff.

Püha Gessa-meie palwus.

Meie Gessa, ke Sina olet taiwan. Pühende-
dus saago Sino nimi Sino riik tulgo. Sino
tahtmine sündko, kui taiwan, niida ka maa pääl.

Meie päiwalikto leiba anna meile täämba. Nink anna meile andis meie süüda, niida kui meie andis anname ommile süüdlasile. Nink ära saada meid mitte kiusatuse siise; enge päästa meid ära kurjast. Sest Sino peralt om riik nink wägi nink awwustus igawetses ajas. Amen.

Alustusse sõna.

Meie Eesa, ke Sina olet taiwan.

Mes see om?

Summal tahab meid seega häälitseda, et meie peame uskma, Teda meie õiget Esat olewat, nink meid Tema õigid latsi; et meie julgeste nink kiige lootusega Teda peame pallesma, nii kui armsa latse omma armsat Eesa pallesma.

Edimäne palwe.

Pühendedus jaago Sino nimi.

Mes see om?

Sumala nimi om küll esi hennest püha; ent meie pallesma sensinatsen palwen, et tema ka meie man pühas saas.

Kuis see sünnib?

Kui Sumala sõnna selgede nink puhtaste opetedas, nink meie ka pühalikult nii kui Sumala latse see perra elame. Seda awita meid, armas Esa taiwan! Ent ke tõisite opetab nink elab, kui Sumala sõna opetab, see ei pühenda mitte meie sean Sumala nimme. See eest hoia meid, armas taiwane Esa.

Tõine palwe.

Sino riik tulgo.

Mes see om?

Jumala riik tuleb küll ilma meie palweta esi
hendast. Ent meie palleme sensinatsen palwen, et
see ka meie manu tules.

Kuis see sünnib?

Kui taiwane Ega meile oma püha Waimu annab,
et meie Tema püha sõna, Tema armu läbi usume
nink jumalikult elame siin ajalikult nink säääl igawes.

Kolmas palwe.

Sino tahtmine sündko kui taiwan, niida ka
maa pääl.

Mes see om?

Jumala hää, armuline tahtmine sünnib küll
ilma meie palweta; ent meie palleme sensinatsen
palwen, et tema ka meie man sünnis.

Kuis see sünnib?

Kui Jumal kiit kurja nõwwo nink tahtmist ära
häetap nink keelap ära seba, mes meid ei taha laske
Jumala nimme pühendada nink Tema riiki tulla:
nii kui om kuradi, see ilma nink meie liha tahtmine,
enge finnitab nink peab meid kangede oman sõnan
nink usun meie otsani. See om Tema armuline
nink hää tahtmine.

Neljas palwe.

Meie päivalikto leiba anna meile täämba.

Mes see om?

Summal annab päiwalikko leiba ka küll ilma meie palweta kiigile furjile inimestele; ent meie palleme sensinatsen palwen, et Tema meid seda lases tuta nink tenoga meie päiwalikko leiba wasta wõtta.

Mes om päiwalik leib?

Kiik, mes iho toidusjele nink ülespidamisele tarwis om, niida kui om: söök, jook, rõiwa, kängitse, hoone nink maja, põld, tõpra, raha, hää, waga abikaas, waa latse, waga pere, waa nink usutawa ülemba, hää walitsus, hää ilm, raho, termus, faristus, aum, hää sõbra, usutawa külalise nink muido niisugust.

Wiies palwe.

Anna meile andis meie süüdi, niida kui meie andis anname ommile süüdlasile.

Mes see om?

Meie palleme sensinatsen palwen, et Esa taiwan es tahas mitte meie patu pääle kaeda, ei ka neide perast meie pallemist meile teelda; sest meie ei ole mitte see wäärt, mes meie palleme, ei ole ka mitte seda ärateeninu; enge Tema tahas meile kiik selgest armust anda; sest meie teeme egapäiwa palju pattu nink teenime selget nuhtlust. Sis tahame meie ka küll jälle südamest andis anda nink hää meelel häädetta neile, ke meie wasta patwa.

Kummes palwe.

Nin! ära saada meid mitte kiusatuse sisse.

Mes see om?

Sumal ei kiusa küll kedage; ent meie palleme senfinatsen palwen, et meid Summal tahas hoita nin! ülespidada, et meid furat, ilm nin! meie liha ära ei peta, ei ka hukata umbusu, kate mõtte nin! muu suure häi nin! patu sisse; nin! eh! meid seega peas kiusatama, et meie siski võime ärawäärda nin! wõimust saada.

Säitsmes palwe.

Enge päästa meid ära kurjast.

Mes see om?

Meie palleme senfinatsen palwen, õtse kui üte puhuga, et meid Gja taiwan kiigesugutsest iho- nin! henge-, wara- nin! awwofahjust tahas arapästa nin! wiimate kui meie tunnikene tuleb, meile õndsat otja anda nin! meid armuga jectsinatsest häda-orust henne manu taiwade wõtta.

Lõpetuse sõna.

Seft Sino peralt om riik nin! wägi nin! awwustus igawetjes ajas. Amen.

Mes om Amen?

Et mina pea kindma olema, et niisugutle palwe omma Gsale taiwan wastuwõtliko nin! kuuldu; seft

temä esi om meid käsknu niidade pallelda, nint toowotanu meid kuulda. Namen, aamen, see om: Ja, ja, niida peab süündima.

Neljas päätüff.

Püha ristmise saakrament.

Gesmält: Mes om ristmine?

Ristmine ei ole mitte paljas wesi, enge om wesi, Jumala käsün säetu nint Jumala sõnaga ühendetu.

Määranes see Jumala sõna om?

Kui meie Isand Jeesus Kristus ütleb Matteuse raamatun wiimatsen päätüfin: Minge nint teke jüngris kiik paganid, neid risten Eša, Poja nint püha Waimu nimel.

Lõiselt: Mes annab ehk saadab ristmine?

Tema saadab patu andisandmist, päästab ära surmast nint kuradist nint annab igawest õndsust kiigile, tea seda uskwa, mes Jumala sõna nint toowotus ütleb.

Määranes om seesama Jumala sõna nint toowotus?

Kui meie Isand Jeesus Kristus ütleb Markuse raamatun wiimatsen päätüfin: Kes usub nint ristitas, see saab õndsas; ent kes ei usu, see saab ärasunnitus.

Kolmandalt: Kuis wesi nii suuri asju wõib tetä?

Wesi ei tee seda tõtelikult mitte, enge Jumala sõna, mes weega nink wee man om, nink usk, mes seda Jumala sõnna ween usub. Gest ilma Jumala sõnata om wesi paljas wesi nink ei ole mitte ristmine, ent Jumala sõnaga om tema ristmine, see om: elo wesi täis armo nink wastjessündimise mõskmine pühan Waimun, niida kui püha Paulus ütlep Tiituse raamatun kolmandan päätükin:

Jummal Esa teeb meid oma halestusse perra õndsas jällesündimise, mõskmise nink püha Waimu wastjeste gemise läbi, keda Tema rikkalikult meie pääle om wäljakallanu Jeesuse Kristuse, meie Snnistegija läbi, et meie Tema armust õiges tettu igawesse elo perandajis saasse looduse perra. See om tõtelik sõna.

Keljandalt: Mes tähendab ristmine?

Tema tähendab, et wana Adam meie fisen peab egapäiwatse kahitsemise nink patust = käändmise läbi äraupotetama nink äraoolma kiige patu nink kurja himoga nink peab egapäiwa jälle ettetulema nink ülestõjema wastne inemine, ke õigusen nink puhtusen Jumala een igawes elab.

Konnes see kirjotet om?

Püha Paulus Roomaliste raamatun kuwendan päätükin ütleb: Meie oleme Kristusega maha

matetu ristmise läbi surma sisse, et õtse kui Kristus om ülesäratetu foolnuist Ega armuustuse läbi, niida peame ka meie wastfen elun kaima.

Viies päätük.

Püha altari saakrament.

Mes om altari saakrament?

See om meie Issanda Jeesuse Kristuse tõtelik tõisine iho nink veri, leiwa nink wiina all meile ristirahwale süüwa nink juüwa, Kristusest esi saktu.

Konnes see kirjotet om?

Niida kirjotawa püha ewangelisti Matteus, Markus, Luukas nink püha apostel Paulus:

Meie Issand Jeesus Kristus sel ööl, kui Teda äraanti, wõt Tema leiwa, tenäs nink murs nink and ommile jüngrile niuk üteli: Wõtke, sööge, see om Mino iho, mes teie eest andas. Seda teke Mino mälestuses.

Selsamal kombel wõt Tema ka karika perast ödango = söömaiga, tenäs nink and neile nink üteli: Wõtke nink jooge kiik see sifest: seefinane karik om wastne leping Mino weren, mes teie nink paljude eest ärawaletas patu andisandmises.

Seda teie, nii sagede kui teie seda joote, Mino mälestuses.

Mes awitab niisugune söömine ning joomine?

Seda näitwa meile neefinatse sõna: „Teie eest äraantu ning ärawaletu patu andisandmises“; see om: et meile saakramendin patu andisandmist, ello ning õndsust neide sõnnu läbi antas; sest kon patu andisandmine om, jääb om ka elo ning õndsus.

Kuis wõib iholik söömine ning joomine nii suuri asju teta?

Söömine ning joomine ei tee seda tõtelikult mitte, enge ne sõna, mes niida kääwa: Teie eest äraantu ning ärawaletu patu andisandmises.“ Nee sõna omma iholiko söömise ning joomise man pääasi pühan saakramendin; ning ke neid-sammu sõnnu usub, sel om, mes nema üttelewa ning toowotawa, see om: patu andisandmine.

Kes sis püha altari-saakramenti tululikult wasta wõtab?

Paastma ning iholikult henda walmistama om küll kaunis väljaspidine walmistamine: ent see om õigede ausa ning walmistedu, ke neid sõnnu usub: „Teie eest äraantu ning ärawaletu patu andisandmises.“ Ent ke neid sõnnu ei usu, ehk sest katsite mõtleb, see om umbusklik ning ei ole mitte õigede walmistedu. Sest see sõna: „Teie eest“ püwwab selgid usklikke söamid.

Jumala riigi wõtme pidamistest.

Mes om Jumala riigi wõtme?

Jumala riigi wõtme om see wõimus, mes meie Jäsand Jeesus Kristus maa pääl armu-oppuse kuulutamise sisse om säädnu, neile patatsile, kea henda patust käändwa, pattu andis anda, ent neile, kea henda patust ei kääna, pattu finnitada: niida kui Kristuse sõna tunnistawa.

Kuis sis Jeesus Kristus ütleb?

Niida ütleb tema Jaani raamatun 20. päätükin:

Õtje kui Esa Minno om lähätanu, niida lähäta Mina teid ka. Wõtke püha Waimo; kelle teie pattu andis annate, neile omma nema andis antu nink kelle teie pattu finnitate, neile omma nema finnitedu.

Mes tarwis neefinatse wõtme kõlbawa?

Seda näitwa meile ne sõna: Kelle teie pattu andis annate, neile omma nema andis antu. See om, et uskijale Kristuse nimel patu andisandmist, mes Tema oma were nink surma läbi neile om saatnu, kuulutedas nink finnitedas, et neide usk peab kindmambas minema, neide südame teedmine finnitedama nink waigistedama: sest usu perra tulep raho sõame sisse, kui patt om andis antu.

Kuis intmine wõib pattu andis anda?

Inimene ei tee seda tõtelikult mitte nii kui inemine esi henestest, enge ameti perast, Jäsanda Kris-

tuse käskmise pääle, niida kui ne sõna tunnistawa: Kelle teie pattu andis annate, neile omma nema andis antu; wõtke püha Waimu. Seft õtse kui inimese Pojal maa pääl wõimus om, pattu andis anda, niida om Tema jedasama wõimust jutuse ameti siese säädnu, kui Tema ütleb: Õtse kui Esa Minno om lähätanu, niida lähäta Mina teid ka. Jaan. 20, 21 nink Euf. 10, 16; Kes teid kuuleb, see kuuleb Minno.

Kelle sis peab pattu andis antama?

Neile, kea tõsitsen kahitsemisen omme pattu üles-tunnistawa, nink alandliko uskliko sõamega armu nink rõõmustamist Jeesuse Kristuse perast pallewa. Niida kui Jeesand Kristus luuwalutsese ütleb, Matt. 9, 2: Ole rõõmsa, poig, sino patu omma sulle andis antu. Nink patu kahitsejale naisele, Euf. 7, 48, 50: Sino patu olgo sulle andis antu; sino usk om sinno awitanu; mine ära rahoga.

Kelle sis pattu peab kinnitedama?

Kiigile umbuskjile nink neile, kea henda patust ei kääna, kea wallatol kombel patu siese jääwa elama nink kiik kristlikko manitsust ärapõlgwa: niida kui meie Jeesand Jeesus Kristus opetab, Matt. 18, 15: Kui sino weli sino wasta pattu teeb, siis mine nink noomi teda henne nink tema wahel ütsinda. Kui tema sinno kuuleb, siis oled sina oma welle wõitnu. Ent kui tema (sinno) ei kuule, sis wõta weel ütte ehk kätte hennega, et kiik asi saias kate ehk kolme tunnistaja suun. Ent kui tema neid ei kuule, sis ütle seda kogodusele, ent kui tema kogodust ei kuule, siis pea teda ni kui paganat nink müüdnikko.

Suure kirjotuse tähe.

A B C D E F G H I K L M
N O P Q R S T U V Z
Ä Ö Õ Ü

Wäikese kirjotuse tähe.

a b d e g h i j k l m n o p r s t
u v z ä ö õ ü.

Arwu tähe ja neide nime.

●	●●	●●●	●●●	●●●●	●●●●●	●●●●●
1	2	3	4	5	6	7
üts	fats	kolm	neli	viis	kuus	fäitse
		●●●●	●●●●●	●●●●●●		
		8	9	10		
		fatesfa	ütesfa	fümme		

11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22,
 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34,
 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 45, 48, 50, 52, 56,
 59, 60, 63, 65, 67, 70, 75, 80, 85, 90, 95, 100.

Wene-feele kirja-tähe.

<i>A a</i>	A	a	α
<i>B b</i>	Б	б	б
<i>B b</i>	В	в	w
<i>Г г</i>	Г	г	g
<i>D d, d</i>	Д	д	d
<i>E e</i>	Е	е	e
<i>Ж ж</i>	Ж	ж	ſche
<i>З з</i>	З	з	ſe
<i>И и</i>	И	и	i
<i>I i</i>	I	i	i

<i>К к</i>	К	к	ƙ
<i>Л л</i>	Л	л	ɫ
<i>М м</i>	М	м	m
<i>Н н</i>	Н	н	n
<i>О о</i>	О	о	o
<i>П п</i>	П	п	p
<i>Р р</i>	Р	р	r
<i>С с</i>	С	с	(kōwa) ʃ
<i>Т т</i>	Т	т	t
<i>У у</i>	У	у	u
<i>Ф ф</i>	Ф	ф	ʃ (ehw)
<i>Х х</i>	Х	х	hʃ
<i>Ц ц</i>	Ц	ц	tʃe
<i>Ч ч</i>	Ч	ч	tʃhe

Ш ш	Ш Ш	ſcha (ſōwa)
Щ щ	Щ Щ	ſchtiſcha
Ъ ъ	Ъ Ъ	järj
Ы ы	Ы Ы	jerōi
Ь ь	Ь Ъ	jer
Ѣ ѣ	Ѣ Ѣ	jätj
Э э	Э Э	e
Ю ю	Ю Ю	ju
Я я	Я Я	ja
Ө ө	Ө Ө	ſita
У у	У У	iſchitsa
И и	И И	i

Русскій народный гимнъ.

Боже, Царя храни
 Сильный, державный
 Царствуй на славу, на славу намъ!
 Царствуй на страхъ врагамъ,
 Царь православный,
 Боже, Царя храни!

Jumal, keisrit kaitse ja
 Wägewalt, kuulsalt
 Walitssta kiituseks!
 Elagu kuu ta,
 Walitsegu auuga!
 Jumal, keisrit kaitse ja!

Üts förd üts.

1 förd 1 om 1	5 förd 1 om 5	8 förd 1 om 8
2 × 1 = 2	5 × 2 = 10	8 × 2 = 16
2 × 2 = 4	5 × 3 = 15	8 × 3 = 24
2 × 3 = 6	5 × 4 = 20	8 × 4 = 32
2 × 4 = 8	5 × 5 = 25	8 × 5 = 40
2 × 5 = 10	5 × 6 = 30	8 × 6 = 48
2 × 6 = 12	5 × 7 = 35	8 × 7 = 56
2 × 7 = 14	5 × 8 = 40	8 × 8 = 64
2 × 8 = 16	5 × 9 = 45	8 × 9 = 72
2 × 9 = 18	5 × 10 = 50	8 × 10 = 80
2 × 10 = 20		
3 förd 1 om 3	6 förd 1 om 6	9 förd 1 om 9
3 × 2 = 6	6 × 2 = 12	9 × 2 = 18
3 × 3 = 9	6 × 3 = 18	9 × 3 = 27
3 × 4 = 12	6 × 4 = 24	9 × 4 = 36
3 × 5 = 15	6 × 5 = 30	9 × 5 = 45
3 × 6 = 18	6 × 6 = 36	9 × 6 = 54
3 × 7 = 21	6 × 7 = 42	9 × 7 = 63
3 × 8 = 24	6 × 8 = 48	9 × 8 = 72
3 × 9 = 27	6 × 9 = 54	9 × 9 = 81
3 × 10 = 30	6 × 10 = 60	9 × 10 = 90
4 förd 1 om 4	7 förd 1 om 7	10 förd 1 om 10
4 × 2 = 8	7 × 2 = 14	10 × 2 = 20
4 × 3 = 12	7 × 3 = 21	10 × 3 = 30
4 × 4 = 16	7 × 4 = 28	10 × 4 = 40
4 × 5 = 20	7 × 5 = 35	10 × 5 = 50
4 × 6 = 24	7 × 6 = 42	10 × 6 = 60
4 × 7 = 28	7 × 7 = 49	10 × 7 = 70
4 × 8 = 32	7 × 8 = 56	10 × 8 = 80
4 × 9 = 36	7 × 9 = 63	10 × 9 = 90
4 × 10 = 40	7 × 10 = 70	10 × 10 = 100

¶ Sind 10 fop. ¶